

ÇUKUROVA MASALLARI

© KARAKARGA YAYINLARI 508

Dünya Masalları Serisi - 19

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

ÇUKUROVA MASALLARI

Olca Bağır

Genel Yayın Yönetmeni: Kaan Cumaloğlu

Yayın Koordinatörü: Semran Karaçayır

Editör: Devrim Yalkut

Sayfa Tasarımı: Melike Doğan

Kapak Tasarımı: Melike Doğan

1. Baskı: Eylül 2025

ISBN: 978-625-6155-25-1

*İmtiyaz Sahipleri: Destek Yapım Prodüksiyon Dış Tic. A.Ş.
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No: 43196

Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5 Nişantaşı / İstanbul

Tel: (0 212) 252 22 42

Fax: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com info@karakarga.com

 [karakargayayinlari](https://www.facebook.com/karakargayayinlari) [karakargayayinlari](https://www.instagram.com/karakargayayinlari) [karakargayayin](https://www.twitter.com/karakargayayin)

Baskı: Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi Hastane Yolu,
Sokak No 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel: 0 212 613 30 06

Matbaa Sertifika No: 48625

ÇUKUROVA MASALLARI

MAZLUMUN UMUDU,
ZALİMİN KÂBUSUDUR.

OLCAY BAĞIR

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	9
KURU İNCİR.....	15
SARITIRAŞ	23
ÇİFTÇİ İLE YILAN	37
DEĞİRMENCİ İLE TİLKİ	45
SÜPÜRGEÇİNİN OĞLU VE SİHİRLİ YÜZÜK.....	55
SÖĞÜT AĞACI İLE ÇİFTÇİ.....	67
BEY KIZI İLE SARI ŞEHZADE	73
İHTİYAR ADAM İLE KÂHYA	81
GÜL İLE SİNAN'IN HİKÂYESİ.....	85
ÇAKALIN AV MACERASI	105
PADIŞAH İLE ÜÇ OĞLU	109
ŞAHMARAN	119
ANAVARZA KALESİ	133
KIZKALESİ MASALI	141
YEDİ UYURLAR	147

Anneme ve babama...

SUNUŞ

Çukurova, yalnızca verimli topraklarıyla değil, aynı zamanda binlerce yıllık kültürel katmanlarıyla da Türkiye'nin en zengin bölgelerinden biri. Adana, Mersin, Hatay ve Osmaniye illerini içine alan Çukurova, köklü tarihi boyunca sayısız medeniyete ev sahipliği yaptı. Bu durumun bölgeyi bir medeniyetler mozaïği haline getirmesi kaçınılmazdı. Medeniyetlerin geçit yeri olan Çukurova'da her uygarlık, ardında hem maddi (kaleler, köprüler, yollar, hamamlar, tapınaklar) hem de manevi (inançlar, efsaneler, masallar, ağıtlar, destanlar) izler bıraktı.

Anlatı geleneïiyle öne çıkan Çukurova'da masallar, efsaneler, ağıtlar gibi sözlü kültür hazinelerinin kaynakları, yazılı tarihten çok daha derinlerdedir.

Özellikle masalları yalnızca bir hikâye değil; aynı zamanda bir zamanın, bir halkın hafızasıdır. Bu masallarda Çukurovalının umutları, korkuları, öfkeleri, coşkuları ve hayal kırıklıkları gizli.

Masalları eskiden insanlar hoşça vakit geçirip eğlenmek için anlatıyordu. Evlerde soğuk kış günlerinde soba etrafında, harman yerlerinde, kahvehanelerde hatta tarlalarda toplanıp küçük büyük herkese anlatılan masallar modern zamanlarda tehlike altında! Sinema ve televizyonun darbelerine bir şekilde direnen masallar, internetle birlikte sosyal medyanın yaygınlaşması sonrası unutulmaya yüz tuttu. Artık evlerde soğuk kış günlerinde soba etrafında masallar anlatılmıyor. Televizyonun karşısında oturan anne babalara, tabletlerinden oyun oynayan çocuklara ve elindeki akıllı telefonda video izleyen gençlere hüznle bakan dede ve nineler eski samimi zamanları özlemle anıyor.

Bu kitap, o güzel masallar zamanın tozunda kaybolup unutulmasın diye var. Eski samimi zamanları özlemle anan dede ve ninelerle birlikte göçüp gitmesin diye...

Kitapta masalların yanı sıra başka sözlü anlatı örnekleri olan efsanelere de yer verildi. Bölge halkı tarafından masal gibi anlatıldığı için Anavarza Kalesi, Kızkalesi, Yedi Uyurlar ve Şahmaran efsaneleri bu kitapta kendine yer buldu. Özellikle Şahmaran ve Yedi Uyurlar için bir parantez açmak gerekiyor.

Şahmaran, Çukurova dışında özellikle Mardin, Tunceli, Kars gibi çevrelerde de oldukça popüler bir anlatı. Temelde hikâye aynı olmakla birlikte detaylar kısmında çok fazla ayrıştığı yerler var. Çukurova çevresiyle özdeşleşen haliyle Şahmaran ve Lokman Hekim efsanesini bu kitaba almamak büyük bir eksiklik olacaktı açıkçası.

Benzer bir şey, kutsal kitaplarda bile geçen Yedi Uyurlar (Ashab-ı Kehf) için de geçerli. Anadolu'nun (Mersin/Tarsus, İzmir/Efes, Diyarbakır/Lice ve Kahramanmaraş/Afşin) ve hatta dünyanın birçok yerinde Yedi Uyurlar adını taşıyan ve efsaneye kaynaklık ettiğine, olayın o bölgede geçtiğine inanılan mağara ve kilise var. Olayın geçtiği yer olduğuna inanılan Tarsus ve çevresinde oldukça önemli olan bu anlatının kitapta olmaması yine eksik yapacaktı bu kitabı.

Halkların en eski çağlardan beri eğlenme/eğlendirme, şaşırtma ve bazen de eğitime aracı olarak ortaya çıkardığı masallar, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen kolektif hayal anlatılarıdır. Bu anlatılar yalnızca çocuklar için değildir, aksine onlar en çok da büyükler içindir. Çünkü çocukları eğiten yetişkinlerdir ve en çok onların hayallere ihtiyacı vardır.

Elinizdeki bu kitapta 15 tane masal var. Devler, cadılar, ejderhalar, Zümrüdüanka kuşu gibi her türden mahlukatın olduğu bu büyülü dünyada karşınıza değirmenci arkadaşına kız istemeye giden bir tilki çıkacak örneğin. Veya altın pullu baliğa kıyamadığı için sürgün edilen şehzadeyle karşılaşacaksınız. Yılanların şahına ihanet eden genç adamın daha sonra ölümsüzlüğün sırrını bulup bu sırrı yitirmesine tanık olacaksınız. Kuru incirlerini Şam'a satmaya götüren adamın nasihatleri dinlememesi sonucu başına gelenleri okuyacaksınız.

Zümrüdüanka kuşunun Kafdağı'na sırtında adam taşımaya, bir grup gencin yüzyıllarca bir mağarada uyuması, minare yüksekliğinde bir devin kazaniyle uçan cadıyı havada yakalaması, bir ke-diyle köpeğin aradığı yüzüğü farelerin heyecanlı bir operasyonla ele geçirmesi ve kel bir çiftçinin

şapkasını bir söğüt ağacına kaptırması bu masal âlemi için sıradan olaylar!

Kültürüyle büyüdüğüm Çukurova topraklarına borcumu bir nebze olsun ödeme çabama destekleriyle katkı sunan anneme, babama, Mehmet Nuri Kaya'ya ve en çok da Özlem'e sonsuz teşekkürler.

KURU İNCİR

Zamanın birinde, Çukurova'nın bereketli topraklarında İsmail adında bir adam yaşamış. Geçimini, dallarından özenle topladığı incirleri kurutup pazarlarda satarak sağlanmış. Her hafta başka bir yere gider, tezgâhını açar, sabırla bekleyip kuru incirlerini satarak rızkını çıkarırmış. Günlerden bir gün, kulağına uzak diyarlardan bir haber gelmiş: Şam pazarlarında kuru incire altın değeri biçiliyormuş, orada bu meyvenin kıymeti bambaşkaymış.

Şam pazarında kuru incirlerini satmak için tüm hazırlıklarını yapmış ve eşekleriyle birlikte yola revan olmuş. Bir gün boyunca yol gittikten